

Valsts pētījumu programmas
**"Vietējo resursu izpēte un ilgtspējīga
izmantošana Latvijas attīstībai"**
projektu pieteikumu otrā atklātā konkursa
izvērtēšanas pārskats

SATURS

Par konkursu	3
Projektu pieteikumi	8
Izvērtēšana.....	9

PAR KONKURSU

Latvijas Zinātnes padome (turpmāk - Padome), saskaņā ar Zinātniskās darbības likumu, 2018. gada 4.septembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.560 "Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība" un Ministru kabineta 2023. gada 9. augusta rīkojums Nr. 502 "Par valsts pētījumu programmu "Vietējo resursu izpēte un ilgtspējīga izmantošana Latvijas attīstībai" 2023.–2025. gadam" (turpmāk- MK rīkojums) 2023. gada 9.augustā izsludināja Valsts pētījumu programmas "Vietējo resursu izpēte un ilgtspējīga izmantošana Latvijas attīstībai" 2023.-2025. gadam (turpmāk-programma) projektu pieteikumu atklāto konkursu.

Programmu izstrādāja Zemkopības ministrija, sadarbojoties ar ministrijas izveidotu programmas stratēģiskās vadības padomi, kuras uzdevums bija konsultēt ministriju par programmas stratēģiskajiem mērķiem un uzdevumiem, sniegt priekšlikumus programmas pilnveidei un izvērtēt programmas sasniegtos rezultātus pēc tās noslēguma. Stratēģiskās vadības padomes locekļu sastāvā bija pārstāvji no Izglītības un zinātnes ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Klimata un enerģētikas ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Latvijas Zemnieku federācijas, Zemnieku saeimas, Latvijas Zivsaimniecības asociācijas, Latvijas Meža īpašnieku biedrības, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas, Latvijas pašvaldību savienības un Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra. Par programmas īstenošanu atbildīga ir Zemkopības ministrija. Programmas projektu konkursu atvērtā veidā, nodrošinot starptautisku ārējo ekspertīzi projektu izvērtēšanā, organizēja un īstenoja Padome.

Programmas virsmērķis – ilgtspējīgi un racionāli izmantot dabas resursus, palielinot to pievienoto vērtību mainīgas vides apstākļos.

Tā sasniegšanai tiek īstenotas **divas apakšprogrammas**:

1. Ilgtspējīga lauksaimniecības, tostarp zivsaimniecības, resursu izmantošana nekaitīgas, kvalitatīvas un veselīgas pārtikas ražošanai Latvijā", kuras mērķis ir papildināt zināšanu bāzi par lauksaimniecības resursu ilgtspējīgas izmantošanas tehnoloģijām kvalitatīvu pārtikas izejvielu ražošanā, pārstrādē, kā arī izejvielu un produktu kontrolē Latvijā, lai nodrošinātu patērētājus ar veselīgiem un drošiem vietējās

izcelsmes pārtikas produktiem, veicinot lauksaimniecības un pārtikas nozaru izaugsmi un konkurētspēju. (MK rīkojuma 5.1.punkts)

2. Inovatīva meža apsaimniekošana un jauni meža pakalpojumi, produkti un tehnoloģijas "Latvijas izaugsmei", kuras mērķis ir nodrošināt mežsaimniecības ilgtspējību un racionāli izmantot Latvijas mežu resursus globālajā tirgū konkurētspējīgu produktu ražošanai, vienlaikus saglabājot bioloģisko daudzveidību un meža sociālo nozīmi nākamajām paaudzēm. (MK rīkojuma 5.2.punkts)

Lai sasniegtu apakšprogrammas **"Ilgtspējīga lauksaimniecības, tostarp zivsaimniecības, resursu izmantošana nekaitīgas, kvalitatīvas un veselīgas pārtikas ražošanai Latvijā"** mērķi, noteikti šādi **tematiskie uzdevumi** (MK rīkojuma 6.punkts)):

1. ilgtspējīgas, kvalitatīvas un konkurētspējīgas lauksaimniecības produkcijas ražošanas attīstība vidi saudzējošā lauksaimniecībā;
2. Eiropas Zaļā kursa ietekmes sociālais un ekonomiskais aspekts Latvijas lauksaimniecībā un lauku telpā, kā arī jaunu zināšanu radīšana ilgtspējīgas bioekonomikas un lauku telpas attīstībai;
3. jaunu zināšanu, pieeju un metožu attīstīšana nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas un dzīvnieku barības aprites veicināšanai, kā arī dzīvnieku veselības, labturības un aizsardzības līmeņa paaugstināšanai un apdraudējuma samazināšanai sabiedrības veselībai un videi atbilstoši principam "viena veselība", vienlaikus sekmējot tehnoloģisko risinājumu un jaunu produktu attīstību augstvērtīgu un konkurētspējīgu pārtikas produktu ražošanai;
4. integrētas pieejas īstenošana iekšējo ūdeņu ilgtspējīgas zivsaimnieciskās produktivitātes izmantošanas un augstvērtīgu ekosistēmas pakalpojumu nodrošināšanai.

Lai sasniegtu apakšprogrammas **"Inovātīva meža apsaimniekošana un jauni meža pakalpojumi, produkti un tehnoloģijas Latvijas izaugsmei"** mērķi, noteikti šādi **tematiskie uzdevumi** (MK rīkojuma 7.punkts):

1. meža apsaimniekošanas paņēmienu attīstība, uzlabojot meža produktivitāti un spēju pildīt klimata pārmaiņu mazināšanas lomu ilgtermiņā, pastiprinot bioloģiskās daudzveidības vērtību integrēšanu un veicinot dažādu meža ekosistēmas produktu un pakalpojumu radīšanu mainīgā vidē;
2. dažādiem mērķiem paredzētu meža teritoriju apsaimniekošanas attīstības, jaunu meža pakalpojumu, produktu un tehnoloģiju sociālekonomisko aspektu, tostarp sabiedrības ieguvumu, analīze un ieteikumu izstrāde;

3. aprites meža bioekonomikas attīstība, kā arī inovatīvu tehnoloģiju un produktu izstrāde vietējo meža resursu izmantošanai konkurētspējīgu un ilgtspējīgu produktu ražošanā, sekmējot racionālu koksnes izmantošanu un attīstot koka būvniecību atbilstoši zaļā kursa nostādņēm.

Programmas īstenošanā noteikt šādus **kopīgus (horizontālos) uzdevumus** (MK rīkojuma 8.punkts):

1. veidot un attīstīt starpdisciplināras un iekļaujošas starptautiski konkurētspējīgas zinātnieku grupas, kas zinātniskajā darbībā izmanto pasaules zinātnieku atzītas pētniecības metodes un tehnoloģijas;
2. attīstīt zinātnisko grupu un attiecīgo tautsaimniecības nozaru speciālistu sadarbību;
3. attīstīt starptautisko sadarbību pētniecībā, tostarp iesaistoties starptautiskajos sadarbības tīklos un konsorcijs un izstrādājot projektu pieteikumus Eiropas Savienības fondu un citām starptautiskajām pētniecības programmām;
4. attīstīt inovatīvus risinājumus un veicināt to plašāku izmantošanu;
5. nodrošināt pētniecības rezultātu publisku pieejamību, tai skaitā publicēt rezultātus brīvpieejamās žurnālos un deponēt jauniegūtus pētniecības datus pētniecības datu repozitorijos, veicinot datu atkārtotu lietojamību atbilstoši "FAIR" principiem (atrodamība, pieejamība, sadarbspēja, atkārtota lietojamība);
6. veicināt publicitātes un komunikācijas aktivitātes, lai informētu sabiedrību un nodrošinātu programmas atpazīstamību un rezultātu izplatīšanu, kā arī tādējādi iesaistītu atbilstošās mērķa grupas un veicinātu zināšanu pārnesi, izpratni par pētniecības lomu un devumu sabiedrībai nozīmīgu jautājumu risināšanā.

Programmas īstenošanas laikā tika noteikti šādi **sasniedzamie rezultāti** (MK rīkojuma 9.punkts):

- izstrādātas jaunas tehnoloģijas un produkti;
- zinātnisko rakstu publicēšana Web of Science vai SCOPUS datubāzēs iekļautajos izdevumos;
- veicinātas pārmaiņas rīcībpolitikā, pamatojoties uz iegūtajām jaunām zināšanām, piemēram, konsultējot nozaru politikas veidotājus un sagatavojot ieteikumus un vadlīnijas;
- stiprināts izglītības process, iesaistot pētniecībā mācībspēkus un integrējot pētniecību studiju procesā, īpaši doktorantūrā, kā arī iesaistot doktorantus, doktora grāda pretendentes un jaunus zinātniekus programmā īstenotajos projektos.

Programmas īstenošanai tika paredzēti valsts budžeta līdzekļi 4 800 000 eiro apmērā. Konkursa ietvaros tika plānots finansēt vienu projektu par MK rīkojuma 6. un 7. punktā noteikto visu programmas uzdevumu izpildi.

Projekta īstenošanas periods ir 24 mēneši. Konkursā varēja piedalīties Latvijas Republikas zinātniskās institūcijas, kas reģistrētas Zinātnisko institūciju reģistrā un kas atbilst pētniecības organizācijas definīcijai. Kā sadarbības partneris varēja piedalīties arī valsts institūcija, kurai zinātniskās darbības veikšana ir noteikta ar ārējo tiesību aktu, nolikumā vai statūtos.

PROJEKTU PIETEIKUMI

Atbilstoši MK rīkojuma 5. punkta divām apakšprogrammām tika iesniegti **divi** projekta pieteikumi:

1. Ilgtspējīga bioekonomika ceļā uz klimatneitralitāti (Nr. VPP-ZM-VRIIIILA-2023/2-0002)

Projekta iesniedzējs:

Rīgas Tehniskā universitāte

sadarbībā ar

Latvijas Universitāti

Vidzemes Augstskolu

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmiju

Daugavpils Universitāti

Liepājas Universitāti

Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centru

2. Bioresursu izpēte un ilgtspējīga izmantošana Eiropas zaļā kursa ieviešanai Latvijā (BioRes4LV) (Nr. VPP-ZM-VRIIIILA-2023/2-0001)

Projekta iesniedzējs:

Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte

sadarbībā ar

Dārzkopības institūtu

Agroresursu un ekonomikas institūtu

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūtu "BIOR"

Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu "Silava"

Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūtu

LZP izvērtēja MK rīkojuma 5.1 un 5.2. apakšpunkta apakšprogrammām atbilstošo projekta pieteikumu atbilstību konkursā noteiktajiem administratīvajiem kritērijiem, pēc tam nododot tos zinātniskajai izvērtēšanai ārzemju ekspertiem.

IZVĒRTĒŠANA

Konkursa izvērtēšanai ir noteikti trīs kritēriji ar atšķirīgu svaru kopējā vērtējumā:

“Zinātniskā izcilība”	– 30%	(kritērijs A),
“Ietekme”	– 50%	(kritērijs B),
“Ieviešana”	– 20%	(kritērijs C).

Atbilstoši konkursa nolikumam un Ministru kabineta 2018. gada 4. septembra noteikumiem Nr. 560 "Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība" un ņemot vērā programmas mērķus un tematiskos uzdevumus, katra projekta pieteikuma izvērtēšanai LZP izvēlējās trīs neatkarīgos ārvalstu ekspertus. Tika ievērots *peer review* (līdzinieku vērtēšana) princips, piesaistot ārzemju ekspertus ar līdzīgām zināšanām un ne mazāku pieredzi kā projekta vadītājam attiecīgajās zinātņu nozarēs un pētījumu tematikā. Visa informācija un papildus materiāli ekspertiem tika sniegti angļu valodā.

Katrā kritērijā eksperti varēja piešķirt no 1 līdz 5 punktiem (ar iespēju vērtējumu izteikt ar puspunktu). Kvalitātes sliekšnis bija 3 punkti kritērijos B un C un vismaz 4 punkti kritērijā A, kā arī vismaz 10 punkti visos kritērijos kopā. Ekspertiem tika dots uzdevums vērtējumos ietvert atgriezenisko saiti un rekomendācijas projekta pieteicējiem.

Viens no projekta pieteikuma vērtēšanā iesaistītajiem ekspertiem, ņemot vērā kvalifikāciju un pieredzi, bija atbildīgs par individuālo vērtējumu konsolidēšanu. Katra projekta pieteikuma konsolidētais vērtējums punktos tika aprēķināts, izmantojot formulu:

$$K = (3A \times 0,3) + (3B \times 0,5) + (3C \times 0,2)$$

Paneļa diskusijā eksperti projekta pieteikumus saaranžēja pēc pieteikumu kvalitātes un vienojās par katra kritērija vērtējumu katram projektam. Viens no diviem iesniegtajiem projektu pieteikumiem sasniedza kvalitātes sliekšni gan katrā no kritērijiem, gan visos kritērijos kopumā. Īstenošanas uzraudzības komisija (ĪUK) projektu noraidīja, jo ĪUK piesaistīto nozares ekspertu vērtējumā projekta pieteikums sasniedza zemu līmeni, kur nozares eksperti projektu novērtēja ar 1,98 punktiem no 4,5 iespējamajiem.

Latvijas Zinātnes
padome

Sagatavoja

Latvijas Zinātnes padome